

Text: Milena Blažková Foto: Milena Blažková, Switzerland Tourism

Milena Blažková vede projekt Poznej světové dědictví UNESCO, jehož je autorkou

VINICE LAVAUX

kde sklízí víno i helikoptéry

„JE DOBRÉ BÝT PŘITOM“, NAŠLA JSEM POZNÁMKU V DENÍKU ZE ZÁŘÍ 2007 Z OSLAV ZÁPISU VINIC NAD ŽENEVSKÝM JEZEREM NA SEZNAM SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ UNESCO. ZAŘAZENÍ VINIC LAVAUX V KANTONU VAUD K TEHDY ŠESTI DALŠÍM PODOBNÝM PRIVILEGOVANÝM KULTURNÍM KRAJINÁM VE SVĚTĚ ÚSPĚŠNĚ ZAVRŠILO SNAHU ŠVÝCARŮ O OFICIÁLNÍ UZNÁNÍ TRADIČNÍCH VINIC, O JEJICH ZACHOVÁNÍ PRO BUDOUCÍ GENERACE.

Pozvání přijali také zástupci z pařížského ústředí UNESCO, místní slavili sebevědomě, hosté s obdivem. Při projevech padala slova jako úcta k tradicím, unikátní krajina, mimořádně šetrná kultivace. Ženev-

ské jezero křížovaly tradiční parníky včetně historického Belle Epoque La Suisse, aby měli hosté lepší výhled na oslavované vinice. Všichni si uvědomovali, jaké privilegium je stát se součástí světového dědictví.

KANTON VAUD

Region Ženevského jezera je rozmanitý stejně jako celé Švýcarsko. Nepříliš vysoké pohory Jura na severu s tradiční výrobou hodinek střídají směrem k západu bělostné vrcholy Alp s oblíbeným zimním střediskem Les Diablerets. Kraj mezi Jurou a Ženevským jezerem vyplňuje mírně zvlněná krajina s malebnými vesničkami uprostřed obdělávaných polí. Nebylo tomu tak vždy, kdysi téměř celé území dnešního kantonu pokrývaly husté lesy, postupně je však noví osadníci vypalovali a měnili na zemědělskou půdu (slovo vaud znamená v keltštině lesy). Nejatraktivnější část regionu se rozkládá podél břehů Ženevského jezera. Tady leží Lausanne, hlavní město olym-

Kvalitní víno potřebuje hodně tepla a oblast Lavaux má slunce hned ve třech podobách: to první, skutečné na obloze, druhé, jehož teplo se odráží od hladiny jezera a třetí „slunce“ – s blahodárným teplem vyzařovaným z vyhřátých kamenných teras.

pijských her, Montreux, proslavené jazzovými a filmovými festivaly, Vevey, kde našel svůj nový domov Charles Chaplin a kde se vyrábí proslulá švýcarská čokoláda.

Když na rozhraní jedenáctého a dvanáctého století začali v místech dnešní vesnice Dézaley vznikat první terasy s vinnou révu, jistě tehdy osadníci nenapadlo, že jednou provždy mění ráz krajiny. Dnes na malebných vinicích Lavaux, na příkrých svazích nad Ženevským jezerem, pěstují vynikající odrůdu Chasselas, ze které vyrábějí jedno z nejkvalitnějších švýcarských vín. Terasy obehnané kamennými zídkami zůstávají svědky trpělivosti, pracovitosti a vytrvalosti mnoha lidských generací.

SLUNCE A PŮDA, ZÁRUKA KVALITY

Kvalitní víno potřebuje hodně tepla a oblast Lavaux má slunce hned ve třech podobách, alespoň tak to tvrdí místní vinaři: to první,

skutečné na obloze, druhé, jehož teplo se odráží od hladiny jezera a třetí „slunce“ – s blahodárným teplem vyzařovaným z vyhřátých kamenných teras.

Komplex usazenin slepenců, pískovců, břidlic a slínovců bývalého terciárního moře jsou základem pro vznik kvalitních půd pro vinohrady. Jejich vývoj ovlivnila poslední doba ledová, kdy pomalu se pohybující ledovec vyvíjel velký tlak na podloží a unášel sebou spoustu materiálu. Měnící se klimatické podmínky přispěly k vytvoření různých typů svahů s různými typy půd – od jemných zemin až po půdu s hrubými úlomky ve spodních horizontech. Hrubozrnnost a sklon svahu ovlivňují množství absorbované vody do půdy, na níž závisí kvalita a chuť vína. Bez výhodné polohy vinic na prosluněných jižních svazích, odpovídajícího geologického podloží a dobré půdy bohaté na minerály by stěží mohla vznikat tak vynikající vína.

HELIKOPTÉRY PŘI VINOBRANÍ

Vinice zauímají kolem osmi set padesáti hektarů, zbytek svahů jsou nahuštěné vesničky, vždy s jedním malým kostelíkem a obytnými staveními, bez šance se dále rozšiřovat. Vše se točí kolem vinic, a nejvíce při vinobraní. V té době si vinaři najímají brigádníky většinou z Portugalska nebo Francie, kde vinobraní končí dříve.

Vinná réva se sklízí ručně jako v minulosti, česači zralé hrozny stříhají a ukládají do beden a v krosnách na zádech snášejí dolů do připravených valníků. Tam, kde je svah natolik příkrý, že znemožňuje chůzi, sváží úrodu helikoptéra. Při orientaci pomáhá pilotům speciální mapa s vyznačenými čísly, odpovídajícím stejným číslům na vinicích. Spojení mezi helikoptérou a vinaři zprostředkují vysíláky. Objemné pytle s hrozny o váze až osm set kilogramů se přepravují vzduchem zavěšené na laně.

ODRŮDA CHASSELAS A EKOLOGIE

Sedmdesát procent veškeré místní produkce představuje v oblasti Lavaux velmi ceněná odrůda Chasselas, i když v jiných vinařských regionech ji využívají jen k výrobě stolního vína. Rozšířená je i odrůda Gamay nebo Pinot noir. Každá vesnice dává vínu vlastní název, existují Dézaley, Epesses, Vevey, Montreux, Lutry, Calamine, St. Saphorin a další. Jen minimum každoroční produkce jde na vývoz. Při zpracování hroznů nepřijde nic nazmar, spotřebuje se vše, včetně odpadu ze slisovaných hroznů, který využívají farmáři jako hnojivo.

Švýcaři víno milují, většinu vypijí doma, navíc ještě zkonsumují 250 milionů láhví vína dovezeného.

V posledních letech vznikla právě v kantonu Vaud zajímavá iniciativa na podporu konzumace domácí produkce a ekologického přístupu k životnímu prostředí úsporou energie. Než se cizí víno dostane na pult ke švýcarskému spotřebiteli, musí urazit často mnoho tisíc kilometrů a spotřebovat mnoho energie, zatímco místní víno nikoliv. Na etiketách místního Chasselas na tuto skutečnost upozorňuje značka Eco-Lavaux. Deset procent z ceny takto označeného a prodaného vína

je určeno na pomoc vybraným ochrannářským organizacím.

VINICE POD DVOJÍ OCHRANOU

Z terasy domu vinaře Jeana-Marca Gaye ve vesnici Epesses, jehož pozvání jsme přijali, se naskýtá překrásný výhled na zelené terasových vinic, na lesknoucí se hladinu Ženevského jezera, i na bělostné vrcholy Walliských Alp v dáli. Kdyby Marc svých 2,5 ha atraktivních pozemků prodal stavebním investorům, stal by se přes noc miliónářem. Naštěstí jsou svahy nad jezerem chráněny zákonem a mohou být využívány pouze jako vinice, hotelový stavební boom tady nehrozí.

Svahy nad jezerem jsou chráněny zákonem a mohou být využívány pouze jako vinice, hotelový stavební boom tady nehrozí.

Farmáři mohou provádět nanejvýš nějaké vnitřní úpravy ve svých domech, ale i na ty potřebují souhlas příslušných úřadů. Zachování stávající unikátní kulturní krajiny zaručují švýcarské zákony již od čtyřicátých let minulého století a od roku 2007 i příslušnost ke světovému dědictví UNESCO.

ŠVÝCARSKÉ DĚDICTVÍ UNESCO

Úspěšnému zařazení vybraného místa nebo památky ke světovému dědictví předchází vždy náročné zpracování nominace, v případě vinic Lavaux na ní pracovalo třicet švýcarských odborníků několik let. Hotové podklady předali federálnímu úřadu pro kulturu a teprve následně vláda postoupila žádost o zápis příslušnému výboru na UNESCO do Paříže. Na 31. zasedání výboru světového dědictví v roce 2007 pak zazněla pro vinice Lavaux kladná odpověď.

Od té doby přibýly ke světovému dědictví další švýcarské unikáty. V roce 2008 Rhétská železnice Albula a Bernina, dvě historické tratě přes švýcarské Alpy s mnoha tunely, viadukty a mosty jako doklad unikátního technického, architektonického i estetického řešení tratě v nepřístupné krajině. A v témže roce přibyl i jeden přírodní celek, tektonické území Sardona v Glarnských Alpách s unikátně zachovanou geologickou stavbou centrální části Alp, dokumentující názorně vrásnění a pohyby zemské kůry. V roce 2009 ocenilo UNESCO města La Chaux-de-Fonds/Le Locle ve švýcarském pohorí Jura, plánovitě vybudovaná pro potřeby místního hodinářského průmyslu.

Poslední zápis z letošního roku patří kulovým stavbám v předhůří Alp, zahrnuje celkem 111 archeologických nalezišť prehistorických staveb ve Švýcarsku, Německu, Rakousku, Francii, Itálii a Slovinsku. Švýcarsko má v současné době celkem jedenáct celků patřících ke světovému dědictví UNESCO.

PODPORA CESTOVNÍHO RUCHU

Být součástí světového dědictví znamená pro každou zemi prestiž a zároveň velkou podporu cestovního ruchu. Je důležitá i pro tak atraktivní oblast, jakou je region Ženevského jezera, neboť přivádí nové návštěvníky. Jednotlivci, hotely i nejrůznější instituce navázané na

UŽITEČNÉ ODKAZY:

www.MojeSvycarsko.com
www.lake-geneva-region.ch
www.swisstravelsystem.ch
www.eco-lavaux.ch

turistický průmysl jsou na jejich počtu závislí, starají se jim o pohodlí, připravují pro ně bohatý program. Malebnými vinicemi vedou naučné stezky osvětlující vinařskou historii, ve vesnicích lákají pohostinné vinné sklípky, při ochutnávkách vín se podávají speciality místní kuchyně. Letos bude například turistický vlak Lavaux Panoramic křížovat terasovými vinicemi do Mont-Cheseau, kde na hosty čekají tradiční pochoutky a typická místní lidová muzika. (Více na: www.lavaux-panoramic.ch)

ŠVÝCARSKO – PARTNER PROJEKTU UNESCO NA SLOVENSKU

Projekt Poznej světové dědictví, jehož je Schweiz Tourismus partnerem, přibližuje české veřejnosti již více než deset let unikátní památky a přírodní celky světa. Přispívá ke vzdělanosti a tím i k ochraně těchto jedinečností, a zároveň podporuje cestovní ruch. Putovní výstava fotografií

spojená s besedami a znalostní soutěží se letos poprvé uskuteční i na Slovensku. Od 15. srpna do 30. září 2011 si budou moci kolekcí fotografií včetně švýcarského dědictví UNESCO prohlédnout ve Vysokých Tatrách ve Velké Lomnici v golfovém rezortu Black Storch v hotelu International, později ji uvidí návštěvníci v Bratislavě. Pro návštěvníky je připraven bohatý

informační materiál nejen o památkách UNESCO, ale i o možnostech cestování ve Švýcarsku. Produkci projektu zajišťuje MEDIA IN Praha, záštitu poskytla Česká komise pro UNESCO.

Kontakt: mediain@volny.cz

